

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

24 de Personis, a quibus soluendæ decimæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

tamen datas, & apud gentiles aliquos, ex more & quadam lege. poterit nihilominus sustineri & constare ex Plinio, vt mox dicemus. Has decimas Deus iure proprio dedit Leuitis, & illis qui suo culcui potissimum deseruirent, *Numer. c. 18. c. causa Carpenfis, de verb. sign.* Et proinde illis solis non laicis, debita, *cap. prohibemus. & c. quamuis, de decim. can. 1. 16. q. 1.*

4 ¶ Translato ¶ sacerdotio in fidem Christianam, quando licuit per pacatas persecutionum tyrannorum aucto numero creditum, Romæ Euaristus Pontifex maximus, primum, *Platina in Euaristo. Meminit & Cyprian. lib. 1. epist. 9.* constituit curiones, & per loca distribuit, qui præberent sibi commissis sacramenta, & eos ab illis nutriri statuit, vnde patochi dicti sunt a mutua præbitione alimentorum & sacramentorum, *ἀπό τῶν παροχῶν*, a præbendo. Deinceps Dionys. 266. idem facere per vniuersum orbem tentauit, distribuitque loca, assignatis personis ecclesiasticis pro reditibus, decimis prædiorum, quæ intra limites locorum distinctorum cõtinebantur, *c. 1. & c. ecclesias, 13. q. 1. c. 1. 9. c. dist. c. episcopi. 80. dist. c. pastoralis, de his que sunt a prela. sine consen. capi. Polydor. Vrg. lib. 4. c. 9. de inuentor. rer.*

5 ¶ Gentiles ¶ quoque in more positum habebant, suis sacerdotibus decimas, vt Dei ministris, offerre. Sicq; scribit Plinius, *lib. 12. c. 14.* ex thure quod ex Arabia Sabotham deferretur, decimas cui-dam apud illos fictrio Deo, quem vocabant Sabin, non pondere sed mensura sacerdotibus capere solitos. Et iterum, *Plin. lib. 12. c. 19.* ex Cynamono apud Ægyptios, eis diuidi decimas tradit. Memorat Herodotus, *lib. 1.* Cyrum ad portas ciuitatis Lydorum quam discipiebant milites, ex suis satellitibus custodes posuisse, qui vetarent exportari opes, vt earum decimæ Ioui necessario redderentur. Proinde nec iusta possidentium bona, querela est, qui dum sibi iudicium gehennæ præparant, decimas retinent, vel non patiuntur dari curionibus aut aliis ecclesiasticis personis, quod illæ non probe, vt illis videretur, viuât, quod ve prauis vrbibus profundant, & auare petant, quodque aliquando diuites sint. Nam Deo non curionibus proprie debentur, etsi mali ii sint, & Dei nomine, *c. quid dicam, 14. q. 4. c. forte, 14. q. 5.* ad præbentium potius, quam recipientium vtilitatem soluuntur. Quod si curiones abutantur iudicium illis erit, *c. clericos. & seq. 1. q. 2. cap. illi, can. fin. 12. q. 1.* at si non dentur, condemnatio diuina imminet. ¶ Et ¶ merito condemnata sententia erronea & hæretica cum aliis Wielefui in concilio Cõstantiensis, qua tuebatur decimas puras esse elemosynas, & propter peccata prælatorum, *lib. 4. legum Francicarum c. 17.* post illis adimi. In ¶ lege Francica statutum, vt nouas & decimas non solum plebei, sed etiam vassi, principes, & comites soluunt ecclesiis: & si contumaces sunt, in super & bannum regis soluant: & si sapius iterando negent, beneficium amittant. Et rursum, *d. lib. 4. legum Franc. cap. 39.* vt plebani a presbyteris ecclesiarum ter monentur de soluendis decimis, quod si contempserint, ab ingressu ecclesie prohibeantur: & si hoc non emendauerint, a ministris reipublice districti singuli per caput, sex solidos componant, & in super decimam dare cogantur. Et si iterum contempserint, tunc per publicam auctoritatem domus vel case eorum hinc sentur (puto interdicator) quosq; pro ipsa decima sicut supra dictum est, satisfaciant. Quod si domo rebelles vel contradictores esse voluerint, & supra ipsam hinc sentur propria auctoritate intrare præsumserint, tunc a ministris reipub. in custodiam mittantur, vsque dum componant, &c.

6 De quibus Decimæ ecclesiasticæ debita a parochis, & de distinctione earum. Cap. 23.

1 Decimarum diuisio in prædiales, personales, & mixtas, & que personales.

2 Prædiales que, & ex quibus debentur.

3 Mixta que, & ex quibus.

4 Generaliter de quibus pendenda decima.

1 G eneris ¶ decimarum ecclesiasticarum quæ præstantur personis, ecclesie ministris, & cultui diuino infernentibus, tres sunt species generales, nempe personales, prædiales, & mixte. Personales sunt, quæ soluuntur ex fructibus seu ex rebus, vel lucro industria personæ quæ sitis: veluti de aduentibus ex officio, artificio, negotiatione, scientia, & similibus, quæ præbentur seu soluuntur ei ecclesie, in qua quis ecclesiastica percipit sacramenta, licet aliunde lucrum contigerit, *c. ad apostolica, c. 20. §. noueris. cap. pastoralis, c. 28. de decim. lib. 3. Decretal. tit. 29.* Offeretis, inquit Dominus, primitias & decimas manuum vestrarum, *Deuter. c. 12. & de omnibus quas sitis, c. ex transmissa, de decim.* ¶ Prædiales sunt, quæ ex fructibus debentur, vt vini, frumenti, & aliorum frugum decimæ,

c. 1. c. ad apostolica, c. peruenit, de decim. ¶ Mixtæ ¶ quæ debentur habitacione eorum, quæ ex prædiis partim proueniunt, partim ex industria personarum: quales decimæ debita ex animalibus in eo loco vbi viuunt, ex quo alimenta percipiunt, & a personis custo diuntur, vel pascuntur, *dist. capit. ad apostolica, & cap. pastoralis, c. commissum, de decim.* In summa decimæ Deo pendenda sunt, vel eius ministris sacerdotibus, *c. reuertimini, & cap. quicumque, 16. q. 1. cap. quadragesima, de consecr. dist. in 1. §. cap. non est in potestate, de decimis.* omnium rerum quas licite quis potest acquirere, *c. ex transmissa, c. 23. de decimis.* De prouentu ex molendino etiã vento molente, *d. c. ex transmissa, & c. 5. eod.* & alterius generis, de piscatione, sceno, lana, *c. peruenit ad nos, eod.* de omni fructu, & de apibus, *c. nuntios, c. 6. eod. tit. c. ex parte, 21. eod.* de venatione, de militia, *decimas, 16. q. 1. & can. quicunq;, 16. q. 7.* De nouis viuariis autẽ, num debentur hodie decimæ, Papius placita senatus contraria notat, *lib. 1. Rapod. aresto. tit. 1. 2. aresto. 5.* ob constitutionem Philippi Augusti regis Galliarum, quæ prohibet omnem insolitam decimarum in Gallia exactiõnem. Porro ex turpi & impio questu decimas personales ecclesia respuere debet, vt ex arte meretricia, *Deuter. c. 23. ibi, Non offeres mercedem, & c. oblationes, 90. dist. & ab vltis, ne videatur auctor mali Deus, cui decima offerenda est, quem eius quod acquirimus auctorem profitemur: & cui dicimus: quæ de manu tua suscepimus, hæc reddimus tibi: omne enim bonum optimum descendens a patre luminum, Jacob. 1.* Item ne delinquendi occasio detur offerentibus, aut approbare delictum videatur, *cano. miror. 17. q. 4. ante c. stantium, 16. q. 2. c. oblationes, 90. dist.* Si tamen decimæ sint prædiales, recte a peccatoribus & ab inuoluntariis accipiuntur: quia agri benedictionem potius, quam personæ referunt, & veluti censum exhibent, *c. de terris, de decim.* Statuit & Synodus Tridentina, in vltima sessione, de reformat. general. c. 12. decimas in posterum sub excommunicationis pœna integre perfoluendas. Exprobat autem auaritiam Phariseorum Deus, sed non decimationem singulorum, dum ait, *D. Matthæi, c. 23. vobis Scriba & Pharisei hypocritæ, qui decimatis mentam, anethum, & cyminum, & reliquisis que grauiora sunt legis, iudicium & misericordiam, & fidem: oportuit hæc facere, & illa non omittere.*

De Personis, a quibus soluenda decimæ.

Cap. 24.

- 1 Personæ omnes sine exceptione debent decimas soluere.
- 2 Quomodo cogantur decimas soluere denegantes.
- 3 Colligendi fructus non sunt, nisi prius monentur Curio, vt interfit.
- 4 Vel mittat ad decimas colligendas.
- 5 Compensatio non obicitur a debente decimas futurus.
- 6 Ex quibus soluunt decimas abbates & monachi, & Iudæi, leprosi, Ecclesie.
- 7 Non soluunt decimas ex privilegio Cisterciensis monachi, Templaris, & alii quidam.
- 8 Privilegium non soluendi decimas a quo concedatur.
- 9 Privilegium non soluendi amittitur, solutione vna.
- 10 Privilegiati non soluendi decimas, alia contribunt ecclesiis, & quando.

Q uia ¶ ex institutione Dei diximus esse decimas, *c. reuertimini, c. decima, 16. q. 1. c. omnes, decima, 16. q. 6.* & ab omnibus esse soluendas, non difficile est statuere, vt tanquam debitum exigi possint, *c. parochianos, c. 5. de decim. c. tua nobis, c. grauem, eod. c. decima, & c. statuius, 16. q. 1. can. qui oblationes, 12. q. 2.* vel rei vindicatione per ecclesiam, tanquam earum dominam, *c. moderamine, & ibi gl. in verbo, vindicant. 16. q. 1.* vel conditione ex canone, vnde oritur actio personalis aduersus debentem soluere, vt ait Panorm. in c. tua. in 2. col. pen. de decim. A laicis itaque danda sine fraude, & ab episcopis, & ministris ecclesie discrete distribuenda, *c. præter hoc, 23. dist. c. nullus, 16. q. 7.* Neq; propter sacerdotes malos, vt plerique fallò persuadent, decimæ neganda, cum earum institutio præcipua & prima fuerit, non propter personas sacerdotum tantum, sed ob Dei præcipue honorem, & præbentium vtilitatem, vt supra diximus: & ita ecclesie potissimum nec ministrorum personis, sed officio eorum debita, *can. si episcopus, 16. q. 6.* ¶ Sunt quippe ¶ decimæ vota fidelium, pretia peccatorum, patrimonia pauperum, *can. quia, 16. q. 1.* tributa egentium animarum, *ca. decima, ead. 16. q. 1.* & filius Belial, qui hoc prætextu excutere iugum diuinæ subiectionis nititur, atque sacrilegus æternæ damnationis in se sententiam prouocans, *cap. 1. 16. q. 7. Et maledictio, Malachia, 3. Quid. Papa. decif. 166.* Quare post admonitionem soluendi est ex-

est excommunicandus, c. omnes de decima. 16. q. 7. c. peruenit. 5. de decim. Et si clericus aut religiosus post duos menses non soluat, vel solui prohibeat, vel usurper, ab omni administratione quam habet, officii, & beneficii suspendendus, ex concilio Viennensi, Clement. 1. de decim. in Clement. Mandaturque iis qui verbum Dei prædicant, hortari populum non diffusare solutionem decimarum, c. 1. de decimis. in 6. Quod si quis adeo sit contumax, ut sententiam excommunicationis contumaciter, retineatque nihilominus decimas: potest aduersus eum iudicis secularis potestas implorari, & ita soluere cogitur, cap. postulasti. cap. 21. de homicid. apud Gregor. libr. 5. titul. 12.

3. ¶ Tradit Speculator, in tit. de decim. circa fin. Et ibi interpret Scholasticus eum, cui debetur decima, posse interdicare domino fundi, ne fructus colligat vel exportet, nisi aut se vel suo procuratore seu nuntio præsentet, si se timeat decima defraudandum iri. Et ita iudicatum in senatu Tholosano testatur Auferius, in additio. ad decim. cap. Tholos. 119. Exstant hac de re duæ regie constitutiones edictales Francisci primi: prior, anni millesimi quingentesimi quadagesimi quinti. Prima Martii statuit, ne fructus ex prædiis transferantur vel colligantur a dominis prædiorum, in quibus exerceantur, priusquam decimæ & primitiæ soluat fuerint, secundum antiquam consuetudinem. Atque eo tempore certiores fieri debent Episcopi, curiones, vel eorum procurator: aut redemptores, alioquin ius decimarum habentes, videlicet ante translationem fructuum, constituta pœna aduersus contumaces confiscationis fructuum, deductis primitiis & decimis: rato tamen manente pacto, & sine præiudicio legitime conventionis vel transactionis inter solventes & recipientes factæ, si qua sit. Altera constitutio edicta fuit 9. Ianii, 1547. qua prædiorum dominis inhiheretur metere ea, quæ decimis obnoxia sunt, priusquam in suggestu ecclesiæ populo inibi conueniente prædicta dies metendi faciat: ut qui ius decimarum haberet, inde certior fieret, & adesset, aut aliu iuo nomine mitteret, indicta pœna aliter facientibus damni, & eius quod interesset, secundum quam & iudicatum, Pap. lib. 7. rapsod. arefio. titul. 12. arefio 6. Sic iure civili Roma. quando quarta pars bonorum curialium decedentium sine filiis, curialibus erat danda, divisio fiebat sub aspectu curialium, l. 2. quando & quib. quart. pars debeat. lib. 10. C. Et certe qui partem habet fructuum aut decimas, condominus videtur esse, & partiarus: itaque vocandus, quum omnia præsentibus illis quorum interest fieri debeant, l. de unoquoque de re iudica. in P. Et in re communi, potior est causa prohibentis, l. Sabinius, commun. diuid. in P.

4. ¶ Statuit concilium Lateranense, laicos decimas retinentes, nec clericis reddentes priuandis ecclesiastica sepultura, cap. prohibemus. cap. 19. de decim. Nec in dubium venit puniri debere hos penis iisdem, quibus plebuntur qui tributa interuertunt & denegant, quæ plures sunt, cap. si tributum. 11. quæst. 1. Sunt quippe & decimæ, tributa egenorum, cap. decima. 1. 6. quæst. 1. cap. 1. in 2. de decim. Deo præstita.

5. ¶ Et t proinde quemadmodum quis tributa non potest eludere oblecta compensatione debiti, l. 2. C. de compensatio. sic in futuris soluendis decimis, compensatio non admittitur, gloss. 1. in can. decima. 16. quæst. 1. Ludou. Roman. singul. 25. 4. an sit locus, & 545. an sacerdoti. quamuis in præteritis recipi possit, cap. veniens, in fin. de transact. doctores in cap. 1. in 2. de decimis, argum. l. de alimentis. C. de transact. l. cum in eod. titul. in P. Ergo qui prædia possident, quæ sunt in alterius parochia constituta, decimas soluent prædiales, siue ecclesiasticæ, siue alterius notæ personæ sint, d. c. 1. in 2. de decim. præteritis & futuris, c. veniens. in fin. de transact. quemadmodum nec sine censu, & reliquis fundus comparari potest, rub. sine censu & relig. &c.

6. ¶ Soluuntur t de rebus abbatiæ, c. suggestum. c. 9. de decim. item soluunt monachi, de rebus nuper culos, ex quibus antea decimæ solvebantur, cap. commissum. cap. 4. de decim. cap. fin. §. penult. eod. in 6. Et Iudex quoque de prædiis possessis, vel soluere eas debent, vel prædia dimittere, c. de terris. c. 16. de dec. Et leprosi, exceptis hortis eorum & animalibus, si communiter viuunt, cap. 2. de eccles. adific. Soluunt & ecclesiæ decimas de prædiis illis, quæ in dotem assignantur, nisi ea modica sint, text. cum gloss. in cap. 1. de censib. in cap. nuper. de decim. Et ita decimarum solutio sequitur rem, & eius detentorem, Joan. Constantin. in consuetudine regis Franc. 1. de lib. breuit. decid. in artic. 180. facit. l. penult. Et tit. sine censu, & relig. fund. comp. &c.

7. ¶ Excipiuntur t autem aliqui, quibus priuilegium indulgentium est de non soluendis decimis, quales sunt monachi Cistercienses

ordinis, Templarii, & Hospitalarii, qui non soluunt decimas laborum suorum, nec eorum quæ colunt propriis manibus, vel propriis sumptibus: de quæ sitis, inquam, ante concilium generale, etiam si noualia sint, c. ex parte. cap. 10. de decim. de postea quæ sitis tamen soluunt, cap. penult. de decimis. Alii vero religiosi non soluunt de hortis & nutrimentis animalium, & de neuahibus quæ propriis excolunt manibus, dict. cap. ex parte. Quod si non colant manibus suis, exemptio ad noualia non pertinet, c. ad audientiam, 12. eod. Fratres minoritæ & prædicatorii ordinis, de hortorum fructibus etiam decimas non soluunt, cap. nimis praua. c. 12. de excessi. prelati. At non extenditur priuilegium, si aliis colenda prædia dent, cap. licet, de benignitate. c. 11. eod. Sicuti nec immunes a præstatione decimarum, priuilegio uti possunt, si altera prædia colenda suscipiant, c. dilecti, 8. de decim. Exempti enim debent decimas ratione rerum, nisi res quoque exemptæ sint, cap. 2. §. dicitur sumi, & seq. de decim. in 6. ¶ Conuenit t autem concedi & priuilegium hoc ab alio, quam a principe temporali seu laico, c. 1. in 2. c. 2. §. de decimis, apud Greg. cap. audiam, c. 1. eod. tit. qui id concedere nequit, nempe a Papa solo, de hoc lase Rebus tractat. de decim. q. 5. num. 28. 29. 31. & sequen. Porro alia capita eorum, qui decimas non præstent, vide apud Rebuffum tractatu de decim. quæstione 5. ¶ Quibus t siuulare illud addendum est, eos qui priuilegium habent non soluendi decimas, vel qui legitime præscripserint, si eas soluerint, renuntiasse priuilegio censeri, c. accidentibus, & c. si de terra, de priuileg. etiam semel soluendo, arg. cap. cum accessissent, in fin. de consi. nisi cum protestatione soluissent iuxta sententiam Bartoli, in l. non solum §. morte, de oper. nou. nuntiat. vide hoc tenentem in decim. d. Rebuff. ubi supra, quæst. 13. num. 113. ¶ Obserua tamen & exemptos a solutione decimarum, præbere gratis aliquas portiones ecclesiis parochialibus, ad onera illarum releuanda auctoritate episcopali. Et hac ratione ira coguntur Carthusienses & Cistercienses, qui decimas reseruant, congruam portionem curioni constitutere ad iura episcopalia & alia onera subeunda, cap. 2. §. ubi autem. & §. religiosos, de decim. in 6.

Quibus soluendæ decimæ. Cap. 25.

1. Prædiales decimæ soluendæ curionibus locorum prædiorum, nisi repugnet consuetudo.
2. Decima mixta, & animalium quibus soluuntur.
3. Ex tribus ab animalibus soluuntur decima, ex factis, lacte, & lana, & quibus.
4. Ecclesia contra ecclesiam ius decimandi præscribit, non autem sine Ecclesiarum.
5. Quæ requiruntur in præscriptione decimarum in Ecclesia.
6. Laici præstari ecclesiasticæ decimæ non debent.
7. De decimis concessis laicis ante concilium Lateranense: & quibus sunt qui possideant, in quos transferre possunt.
8. Quando in feudum laicus possit decimas Ecclesiasticas tenere.
9. In quot partes diuiserentur olim decimæ curionibus data.
10. Quare dabatur decimarum portio Episcopis.

Prædiales t decimæ solui debent curionibus, in quorum parochia sunt prædia, quæ fructus ferunt, cap. quoniam a nobis, c. 13. de decim. c. cum contingat, cap. 29. eod. cap. statumimus, c. de decim. c. si quis laicus, 16. quæst. 1. c. 1. cap. ecclesias, 13. quæst. 1. cap. fin. de paroch. c. ax transmissa, de præse. Sicut tributum ei civitati peno de bet, ubi sunt agri, l. forma censuali, §. si vero, de censibus, nisi consuetudo contraria esset, quæ sequenda esset, si præscripta, cap. cum sint homines, cap. 18. de decim. capitul. ad apostolica, cap. in aliquibus, de decretis. Et si in nullius parochia prædia dicatur, episcopalis erit pro uidentia assignate cui uoluerit, vel sibi retinere, dict. c. quoniam a nobis. Quod si in vna ecclesia curio sit præcipuus, quem uocamus priorem, & eius vicarius perpetuus, qui dicitur rector: decimæ & noualia curioni præcipuè debentur, congrua tamen portione reseruata vicario perpetuo, vide Papum, libr. 1. rapsod. arefio. titul. 12. arefio. 7. & 11. Personales, baptismalibus ecclesiis debentur iure communij, aut ubi quis percipit sacramenta, ca. de doct. 6. quæst. 1. cap. quæst. eod. c. 13. q. 1. c. fin. de paroch. c. ad apostolic. c. 20. de decim. Disputat hunc casum de baptismali ecclesia, & quando plures sunt, Rebuffus in tract. 11. de decim. q. 6. num. 8. p. 10. 11. 12. 13. & sequen. vide & cap. ad audientiam. 1. de eccles. adifican. ¶ Decima mixta t & animalium debentur ecclesiæ, in cuius parochia animalia morantur, & pascentur, gloss. in cap. 1. §. item quis unquam. 15. quæst. 1. Math. de Assuet. in consuetud. Neapol. rub. de decim. nu. 23. Quod si in vna parochia hyeme, in alia æstate morentur: vel